

Michał Kotala

Katolicki Uniwersytet Lubelski

Gry planszowe jako (nie)codzienna metoda wychowania

Wprowadzenie

Temat artykułu, choć może być uznany za zaskakujący a nawet przewrotny, zwraca uwagę na jakże istotną kwestię metod wychowania. Gra, a tym bardziej jej wąskie uszczegółowienie na grę planszową nie znajduje swojego miejsca w katalogach metod wychowania. Temat gier jest jedynie zasygnalizowany jako część techniki rekreacji kulturalno-oświatowej w ramach techniki technik organizowania czasu wolnego¹.

Zatem treść artykułu nie ma na celu wyważania drzwi już otwartych i dokonania przewartościowania we wspomnianych klasyfikacjach metod. Jednakże podczas dyskursu na temat niecodzienności wychowania jego celem jest zwrócenie baczniejszej uwagi na kwestię możliwości wykorzystania gier planszowych w procesie wychowania. Innymi słowy, jest to próba dowartościowania części jednej z technik poprzez ukazanie jej na tle metod wychowania.

Metody wychowania i ich i klasyfikacje

Literatura podaje różnorakie definicje metod wychowania. Mieczysław Łobocki dokonując swojej analizy teorii przedmiotu metodami wychowania określił systematycznie stosowane sposoby postępowania wychowawczego lub powtarzalne czynności zmierzające do urzeczywistnienia celów, jakie stawia sobie wychowawca bądź świadomie i konsekwentnie stosowany sposób oddziaływania pedagogicznego na jednostkę, grupę lub zbiorowość,

¹ M. Łobocki, *Teoria wychowania w zarysie*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2006, s. 259.

dla osiągnięcia zamierzonego celu wychowawczego bądź też wywieranie określonego wpływu na wychowanka².

Natomiast Teresa Elżbieta Dąbrowska poprzez metody wychowania rozumie określone sposoby działania, które uwzględniają kryteria: celowości, skuteczności i świadomości, a także są powtarzalne. Są to pewne schematy celowych działań, zgodnych z potrzebami wychowanków, wielokrotnie sprawdzone w praktyce wychowawczej³.

Kolejno, po analizie definicji metody literatura przedmiotu podaje różne klasyfikacje tychże. W literaturze możemy znaleźć klasyfikacje m.in. Norberta Hupperta i Engelberta Schinzlera, Mirona Krawczyka, Ericha Geislera, Ewy Piotrowiak, Heliadora Muszyńskiego, Krzysztofa Konarzewskiego⁴⁵. Do popularnych klasyfikacji w polskiej literaturze należą m.in. przedstawione przez H. Muszyńskiego i K. Konarzewskiego.

Klasyfikacja metod wychowania w ujęciu H. Muszyńskiego:

- metody wpływu osobistego,
- metody wpływu sytuacyjnego,
- metody wpływu społecznego,
- metody kierowania samowychowaniem.

Podstawą tej klasyfikacji jest sposób wywierania wpływu na aktywność wychowanka poprzez stosowanie nagród i kar⁶.

Klasyfikacja metod wychowania w ujęciu K. Konarzewskiego:

- metody indywidualne (w ramach których mieszczą się techniki: nagradzania i karania, modelowania, perswazji oraz zadaniowa),
- metody grupowe (w ramach których mieszczą się techniki: kształtowania odniesienia porównawczego, nacisku grupowego, kształtowania systemu ról i norm grupowych oraz kształtowania grupowych wzorów życia).

Klasyfikacja ta oparta na kilku koncepcjach i założeniu wielopoziomości struktur regulacyjnych u człowieka (regulacji reaktywnej i celowej)⁷.

² Tamże, s. 189.

³ T.E. Dąbrowska, B. Wojciechowska-Charlak, *Między praktyką a teorią wychowania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1997, s. 37.

⁴ Tamże, s. 37-45.

⁵ M. Łobocki, *Teoria wychowania...*, dz. cyt., s. 189.

⁶ T.E. Dąbrowska, B. Wojciechowska-Charlak, *Między praktyką...*, dz. cyt., s. 39-40.

⁷ Tamże, s. 42-43.

Pozostając w zgodzie z wyżej wymienionym podziałem metod na indywidualne i grupowe K. Konarzewskiego, M. Łobocki zaprezentował własną klasyfikację i wyodrębnił następujące metody⁸:

- metoda modelowania,
- metoda zadaniowa,
- metoda perswazyjna,
- metoda nagradzania,
- metoda karania,
- metoda organizowania działalności zespołowej,
- metoda organizowania działalności samorządnej,
- metoda współdziałania uczniów w organizowaniu lekcji.

Metoda modelowania – jedna z najskuteczniejszych metod, która polega na przyswajaniu sobie zachowań i postaw innych osób. Samo spostrzeganie tych osób sprawia, iż jednostka upodabnia się do nich. Metodę tę nazywa się też metodą działania własnym przykładem, metodą dawania dobrego przykładu, uczeniem się przez naśladownictwo, uczeniem zastępczym lub też „zarażaniem”.

Metoda zadaniowa – polega na powierzaniu wychowankom konkretnych zadań, których wykonywanie ma prowadzić do konstruktywnych zmian ich zachowań i kształtowania postaw pożądanых z wychowawczego punktu widzenia, a także do wzbogacenia ich wiedzy i doświadczeń w określonej dziedzinie działalności. Chodzi tu zwłaszcza o szeroko pojętą działalność prospołeczną. Metoda ta może być szeroko stosowana zwłaszcza w rodzinie wielodzietnej gdzie panują ku temu szczególnie sprzyjające warunki.

Metoda perswazyjna – polega głównie na uświadamianiu wychowankom obowiązków i powinności, jakie mają wobec społeczeństwa, innych ludzi i samych siebie oraz na przypominaniu przysługujących im praw. Stanowi więc rodzaj słownego oddziaływania na świadomość moralną i społeczną wychowanka. Perswazja ma na celu spowodowanie zmiany opinii, przekonań i postaw jednostki lub korygowanie i wzbogacenie posiadanego przez nią zasobu wiadomości. Perswazja może być źródłem głębszej refleksji etycznej i stanowi czynnik motywujący do zachowań społecznie i moralnie pożądanых. Dzięki niej wychowanek uczy się odróżniać dobro od zła, poznaje normy i zasady moralne.

Metoda nagradzania (wzmacniania pozytywnego) – polega na promowaniu zachowań pożądanых z wychowawczego punktu widzenia za pomocą pochwał i nagród. Pochwała może być ustna, pisemna lub wyrażona

⁸ M. Łobocki, *Teoria wychowania...*, dz. cyt., s. 190.

wymownym gestem. Nagroda natomiast może być materialna (np. zabawka, pieniądze) lub niematerialna (np. dłuższe niż zwykle przebywanie poza domem).

Metoda karania – jest to sposób oddziaływania wychowawczego za pomocą świadomie stosowanych kar, celem zapobieżenia powtórzenia przez wychowanka zachowań niezgodnych z obowiązującymi wartościami i normami. Metoda ta stanowi więc przewidywany sposób wywierania przymusu w celu zminimalizowania lub całkowitego przezwyciężenia przejawów nieprzystosowania czy niedostosowania społecznego.

Metoda organizowania działalności zespołowej – polega na tworzeniu w klasie lub grupie wychowawczej kilkusobowych zespołów celem omówienia interesujących problemów oraz wykonania konkretnych zadań. Zespoły w obrębie grupy tworzy się przeważnie na zasadzie dobrowolności. Metoda ta aktywizuje wychowanków w działalność zespołową, dodaje im odwagi, uczy współpracy, pozwala przezwyciężyć nieśmiałość, egoistyczną rywalizację, chęć dominowania, umożliwia lepsze poznanie wychowanka, uatrakcyjnia zajęcia.

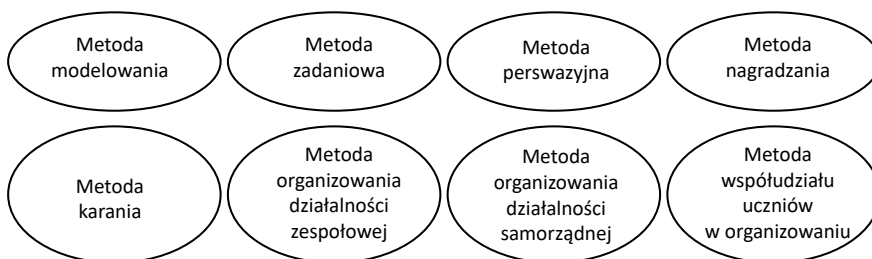
Metoda organizowania działalności samorządnej – nazywana również metodą rozwijania samorządności lub też społecznej interakcji. Polega ona na umożliwieniu wychowankom współdziałania w decydowaniu o wspólnych sprawach i wykonywaniu konkretnych działań zgodnych z powziętą wcześniej decyzją. Wychowankowie najchętniej podejmują samorządną działalność związaną z organizowaniem czasu wolnego. Celowi temu służy powoływanie różnorodnych sekcji lub kół zainteresowań.

Metoda współdziałania uczniów w organizowaniu lekcji – jest to pewna odmiana metody wspomnianej wcześniej. Miejsce do jej zastosowania można znaleźć zarówno w planowaniu, przygotowaniu, prowadzeniu jak i ocenianiu lekcji. Wzmożony udział wychowanka w organizacji lekcji sprzyja pogłębieniu przychylnych postaw wśród uczniów, powoduje wzrost spistości stosunków społecznych w klasie oraz korzystnie wpływa na zmianę stosunków uczniów do nauki szkolnej.

Jak zauważa M. Łobocki poszczególne metody pozbawione są charakteru uniwersalnego, wręcz przeciwnie wzajemnie się uzupełniają i dopełniają (rycina 2.1)⁹.

⁹ Tamże, s. 189.

Rycina 2.1 Klasyfikacja metod wychowania w ujęciu M. Łobockiego

Zastosowanie gier w kontekście metod

Zgodnie z łacińską maksymą *cotidiana vilescunt*, iż rzeczy codzienne powszednieją oraz stwierdzeniem K. Konarzewskiego, że „nauczanie metod rodzi schematyzm i zabija twórczość”¹⁰ potrzeba wśród rodziców i wychowawców innowacyjnego podejścia pedagogicznego. Takie podejście można uzyskać stosując innowacyjne techniki.

W celu przedstawienia wspomnianego innowacyjnego podejścia oraz zaprezentowania szerokiej możliwości wychowawczych płynących z wykorzystania gier planszowych niniejszy artykuł posługuje się klasyfikacją metod wychowania M. Łobockiego.

W codziennym życiu i praktyce zawodowej wychowawcy, pedagoga, terapeuty da się słyszeć głos, że wychowanie dziecka jest trudne lub nawet powiedzenie mówione w formie przekleństwa „obyś cudze dzieci uczył”. Powyższe sugeruje wielki trud, a nawet pewną formę walki z dzieckiem o jego wychowanie. Należy jednak zwrócić uwagę, iż inne jest nastawienie dziecka do zabawy, albowiem gry i zabawy przyciągają młodych ludzi. W obecnej dobie obserwowany jest nawet pęd ku zabawie. W kontekście wychowania trzeba również dodać, iż właśnie funkcja edukacyjna stała się powodem powstania wielu gier. Odtwarzały one bowiem często społeczne i naturalne warunki życia człowieka w celu przekazania tej wiedzy potomnym oraz przygotowania kolejnych pokoleń do właściwego funkcjonowania w danej społeczności¹¹.

¹⁰ K. Konarzewski, *O wychowaniu w szkole* [w:] K. Kruszewski (red.), *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992, s. 326.

¹¹ A. Surdyk, *Edukacyjna funkcja gier w dobie „cywilizacji zabawy”*, w: „Homo Communicativus” 2008 nr 3 (5), s. 35.

Zatem, w tym miejscu należy zastanowić się nad rolą gier, a w szczególności planszowych, w procesie wychowania i możliwością ich wykorzystania na tle poszczególnych metod.

Metoda modelowania. W metodzie tej nie zawsze widzimy świadome i celowe naśladownictwo ze strony wychowanka. Wręcz przeciwnie bezwiedne, odruchowe powtarzanie przez niego zachowania innych osób. Wpływ i oddziaływanie wychowawcy następuje poprzez obecność i wspólne przebywanie. Zatem jest to doskonałe pole oddziaływania wychowawczego dla rodzica lub dziadka, który uczy dziecko np. gry w szachy. Mamy więc do czynienia z podwójną korzyścią dla wychowanka. Po pierwsze – przebywa on w bezpośrednim kontakcie z członkiem rodziny, rozmawia, obserwuje i pozostaje pod jego wpływem, co nie jest bez znaczenia w czasach, w którym coraz większy wpływ na wychowanie dziecka ma środowisko medialne¹². Po drugie – wspomniana tutaj gra tj. szachy sama w sobie posiada walory wychowawcze, albowiem m.in. sprzyja zdolności koncentracji uwagi, umiejętności analizy i dedukcji złożonej sytuacji, pobudzaniu wyobraźni. Kształtuje cierpliwość, samodzielność w podejmowaniu decyzji. Ponadto udział w rozgrywkach turniejowych wymaga odporności psychicznej, sportowego traktowania gry, honorowej i uczciwej postawy. Na wychowawcze zalety gry szachowej zwracał uwagę już Benjamin Franklin w swej publikacji *Moralność gry szachowej*¹³ (rycina 3.1).

Metoda zadaniowa, która charakteryzuje się działalnością prospołeczną jest doskonałym miejscem dla starszych dzieci aby zorganizować czas młodszemu rodzeństwu, dla poszczególnych uczniów aby zorganizować zajęcia dla całej klasy bądź dla poszczególnych wychowanków aby reprezentować klasę czy szkołę podczas np. dni otwartych (rycina 3.2). Metoda ta daje bardzo szerokie możliwości aktywności dzieci i młodzieży. Tutaj dziecko ma możliwość wytłumaczenia rodzeństwu bądź kolegom zasad praktycznie dowolnej gry. Tutaj ma też możliwość moderowania gier, np. Takich w których jest kilku graczy i występuje konieczność wydawania jakichkolwiek surowców (*Osadnicy z Catanu, Carcassonne, Eurobusiness* itd.) lub też gier, w których zasadniczą częścią jest czytanie pytań (*5 sekund, Ego* itp.). Omawiając metodę zadaniową należy również wspomnieć kwestię sędziowania. Sędziowanie meczu podczas turnieju nie jest jedynie domeną wykwalifikowanych osób, ale może być świetnym zadaniem dla młodych zawodników, czego przykładem

¹² M. Więczkowska, *Co wciąga twoje dziecko?*, Wydawnictwo M, Kraków 2012.

¹³ W. Litmanowicz, J. Giżycki, *Szachy od A do Z. T. 2. N – Z*, Wydawnictwo Sport i Turystyka, Warszawa 1987, s. 1341.

są zawody hokeja stołowego. Hokej stołowy nie jest typową grą planszową, jednakże rozgrywka dokonuje się na stole o ściśle określonych wymiarach, a zawodnicy za pomocą hokejki uderzają swoje kamienie w celu wbicia tzw. puka do bramki przeciwnika. Gra jest stołową odmianą hokeja na lodzie i cieszy się dużą popularnością m.in. w Czechach, gdzie mieści się siedziba Światowej Organizacji Hokeja Stołowego^{14, 15}.

Metoda perswazyjna, która polega głównie na uświadamianiu wychowankom obowiązków i powinności podczas wspólnej gry charakteryzuje się samorzutnością i szczerością. Rozmowa odbywa się w atmosferze zaufania bez zbędnego moralizowania (rycina 3.3). W tym miejscu można zaprezentować grę *Abalone*, której nazwa jest złożeniem dwóch słów tj. *ab* (łaciński przedrostek oznaczający nigdy) oraz *alone* (angielskie słowo oznaczające sam), powstała dla chłopca skarżącego się na brak przyjaciół. W tej grze gracze zasiadają przy sześciokątnej planszy, w której umieszcza się 14 białych i 14 czarnych kul. Gracze na przemian pchają swoje kule, w taki sposób aby ostatecznie wypchnąć poza planszę 6 kul przeciwnika. Pchanie kul przeciwnika jest dozwolone tylko w sytuacji przewagi¹⁶. Za pomocą gry *Abalone* doskonale można przedstawić potrzebę posiadania bądź udzielania społecznego wsparcia. Innymi słowy „zawsze trzeba mieć kogoś za plecami”. Inną grą, wartą zaprezentowania jest *Jishaku*. Gracz ma do dyspozycji pole gry oraz 18 magnetycznych kamieni, a jego zadaniem jest takie ułożenie magnesów aby nie przyciągały się wzajemnie¹⁷. Za pomocą tej gry można wytłumaczyć dziecku / wychowankowi powody, dla których warto analizować swoje zachowanie, podejmować mądre decyzje i unikać sytuacji bądź osób, które przyciągają (jak magnes) zbędne problemy.

Metoda nagradzania, gdzie nagroda nie musi wiązać się z rzeczami materialnymi jest doskonałym polem zastosowania gry, podczas której rodzic, członek rodziny czy wychowawca może wesprzeć dobrym słowem, życzliwym gestem bądź okazać swoją akceptację. Taka nagroda będzie z pewnością skuteczniejsza niż materialna (rycina 3.4). Choć opisany tutaj aspekt nagradzania dotyczy głównie dzieci, to również gry adresowane do odbiorców dorosłych nie pomijają dydaktycznego aspektu nagrody. Anna

¹⁴ <http://www.stolnihokej.eu/> z dn. 6.08.2017.

¹⁵ <http://www.billiard-hockey.com/> z dn. 6.08.2017.

¹⁶ <https://m.rebel.pl/product.php/2,4/13104/Abalone-Classic-edycja-polska.html> z dn. 6.08.2017.

¹⁷ <http://sklep.trefl.com/pl/gry/jishaku.html> z dn. 6.08.2017.

Bernatowicz i Zuzanna Rataj omawiając temat wsparcia procesu dydaktycznego grą *Spoleczność w działaniu* kwestię nagród przedstawiły następująco:

Nagrody w trakcie rozgrywki są przede wszystkim nagrodami wspólnymi dla wszystkich graczy. Ułatwiają rozwiązywanie kolejnych problemów, przez co przybliżają do ostatecznego zwycięstwa. Również pojawiające się w pewnym momencie nagrody indywidualne (żeton dodatkowego ruchu dla gracza rozwiązującego kolejny problem w danej lokalizacji) ostatecznie ułatwiają wygraną wszystkim graczom. Gracze również nie otrzymują indywidualnie przyznawanych punktów za rozwiązanie problemu. W toku rozgrywki nie przewidziano rankingu graczy, nie ma możliwości określenia na koniec rozgrywki, który z graczy w największym stopniu wpłynął na wygraną bądź przegraną¹⁸.

Metoda karania. Podobnie jak we wcześniejszej metodzie, tak i tutaj jest miejsce również na niematerialne działania wychowawcze. Karanie w tym przypadku obejmie różne awersyjne zdarzenia takie jak: dezaprobatę, upomnienie, naganę, wykluczenie z gry, ograniczenie lub pozbawienie części bądź całości uprawnień gracza (rycina 3.5). W przepisach gry Międzynarodowej Federacji Szachowej możemy przeczytać, iż określone niewłaściwe zachowania gracza powinny być karane zgodnie z art. 13.4. tychże przepisów. Przywołany artykuł 13 przewiduje następujące kary:

- formalne ostrzeżenie,
- zwiększenie przeciwnikowi czasu do namysłu,
- zmniejszenie czasu do namysłu zawodnikowi, który zachował się nagannie,
- orzeczenie przegranej zawodnika,
- zmniejszenie wyniku punktowego w partii niewłaściwie zachowującego się zawodnika,
- zwiększenie wyniku punktowego przeciwnika do maksymalnego rezultatu możliwego do uzyskania w danej partii,
- usunięcie zawodnika z turnieju¹⁹.

Metoda organizowania działalności zespołowej, która łączy wychowanków w zespoły, uczy współpracy, dodaje odwagi, pozwala przewyciężyć nieśmiałość, umożliwia lepsze poznanie wychowanka i uatrakcyjnia zajęcia. W tym zakresie bezsprzecznie jest miejsce dla gier, które czyniąc zajęcia

¹⁸ A. Bernatowicz, Z. Rataj, *Wsparcie procesu dydaktycznego grami planszowymi na przykładzie gry „Spoleczność w działaniu”*, w: „Studia Oeconomica Posnaniensia” 2015 nr 3 (5), s. 114.

¹⁹ <http://www.pzszech.org.pl/index.php?idm=4&idm2=125&idm3=187> z dn. 6.08.2017.

atrakcyjnymi odsłaniają charakter wychowanka i otwierają możliwości do dalszej pracy wychowawczej w tym zakresie (rycina 3.6). W obrębie tej metody można zastosować np. grę *Pandemia*. W opisie gry czytamy:

Cztery choroby wydostały się na świat i przed drużyną specjalistów w różnych dziedzinach stanęło zadanie odnalezienia szczepionek na te epidemie, zanim ludzkość zostanie unicestwiona. Gracze muszą współpracować ze sobą, wykorzystując silne strony swych postaci i dobrze planować strategię, jaką wykorzystają, by pozbyć się chorób, zanim w serii coraz gwałtowniejszych epidemii opanują one cały świat²⁰.

Danuta Kajrunajtys i Marek Szarucki przedstawiając grę edukacyjną jako narzędzie kształtowania kompetencji społecznych zauważyli, iż stosowanie takiej metody (nie tylko wśród dzieci) sprzyja m.in.:

- oswajaniu ze zmianą, rozwijaniu kreatywności i elastyczności,
- pobudzaniu zaangażowania i motywacji do osiągnięcia wyników,
- rozwijaniu współpracy,
- rozwijaniu myślenia strategicznego,
- rozwijaniu skutecznych zespołów,
- rozwijaniu przywództwa,
- przygotowaniu profesjonalistów.

Autorzy podają następujące rodzaje gier edukacyjnych, które rozwijają m.in. umiejętności współpracy, komunikacji, negocjowania, podejmowania decyzji i budowania zespołów:

- biznesowa gra planszowa i symulacyjna planszowa,
- gry i symulacje bazujące na metaforze,
- gry negocjacyjne,
- gry coachingowe²¹.

Metoda organizowania działalności samorządowej nazywana też metodą społecznej interakcji daje możliwość zastosowania m.in. gier kooperacyjnych wymuszających współpracę, gdzie tylko w ten sposób można osiągnąć zwycięstwo. Nadto gry dają możliwość atrakcyjnego zagospodarowania czasu wolnego (rycina 3.7).

Wspomniana wcześniej gra *Społeczność w działaniu* stawia przed graczami, wymagające rozwiązania, następujące problemy społeczne:

- izolacja niepełnosprawnych,

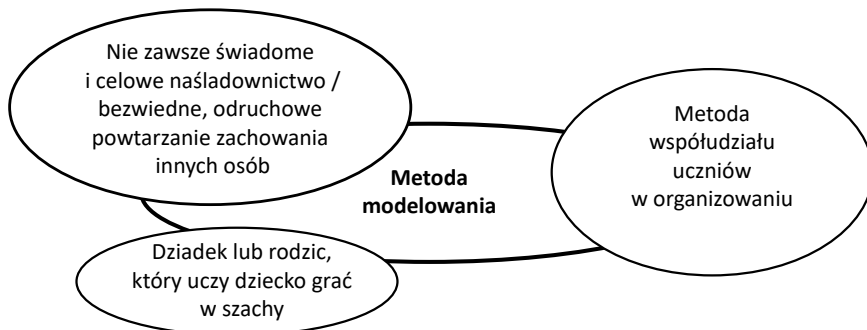
²⁰ <http://m.rebel.pl/product.php/2,1379/27164/Pandemia-Pandemic.html> z dn. 6.08.2017

²¹ D. Kajrunajtys, M. Szarucki, *Gra edukacyjna jako narzędzie kształtowania kompetencji społecznych na przykładzie WSEI*, w: „Zeszyty Naukowe” 2013 nr 9, s. 161.

- dyskryminacja niepełnosprawnych,
- osamotnienie seniorów,
- bariery architektoniczne,
- agresywni nastolatkwowie,
- wandalizm,
- poczucie bezradności bezrobotnych,
- bezradność samotnych matek²².

Metoda współdziałania uczniów w organizowaniu lekcji jest miejscem np. dla wszelkich gier językowych, które mogą poprowadzić również uczniowie. W ten sposób wzmożony udział wychowanka w organizacji lekcji będzie sprzyjał pogłębieniu prawidłowego stosunku do nauki szkolnej (rycina 3.8). Jak zauważa Natalia Wajda pozytywne oddziaływanie gier kooperacyjnych wiąże się ściśle z kształceniem językowym dzieci tj. osłuchiowaniem, rozwijaniem sprawności mówienia, a także budowaniem motywacji do dalszej nauki oraz wspieraniem ogólnego rozwoju²³. Należy w tym miejscu nadmienić, iż Charles Ludwlg Dodgson, znany jako Lewis Carroll, autor opowieści *Alicja w Krainie Czarów*, który był m.in. matematykiem i profesorem na Uniwersytecie Oksfordzkim był również twórcą gier matematycznych, logicznych i słownych. Jedną z jego gier słownych zwana *Word Ladder*, polega na przechodzeniu od jednego słowa do drugiego o tej samej liczbie liter, zmieniając tylko jedną literę w taki sposób aby każde pośrednie słowo miało znaczenie. Przykładem może być przejście od słowa GARB do słowa MATA. Jednym z możliwych rozwiązań jest: GARB – KARB – KARA – MARA – MATA²⁴.

Rycina 3.1. Metoda modelowania

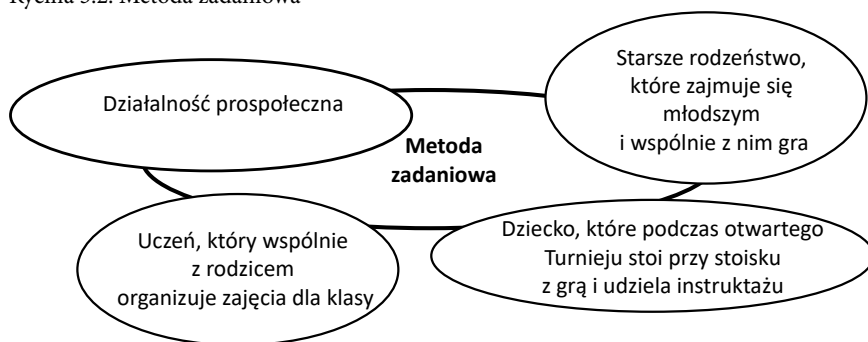

²² A. Bernatowicz, Z. Rataj, *Wsparcie procesu...*, dz. cyt., s. 108-109.

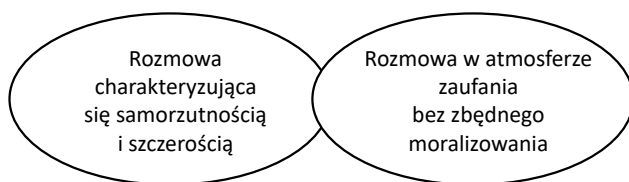
²³ N. Wajda, *Gry kooperacyjne na zajęciach języka obcego dla przedszkolaków*, w: „Homo Ludens” 2014 nr 1 (6), s. 203.

²⁴ J. Deulofeu, *Dylematy więźniów i zwycięskie strategie. Teoria gier*, Wydawnictwo RBA Coleccionables, Barcelona – Warszawa 2012, s. 32 – 33.

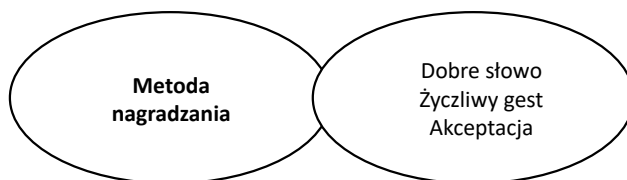
Rycina 3.2. Metoda zadaniowa

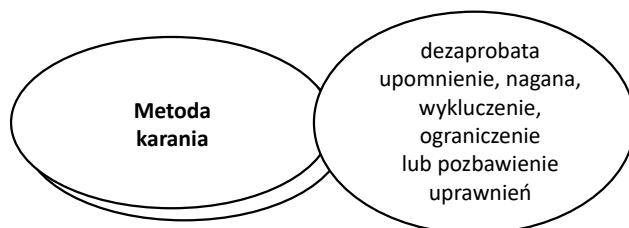
Rycina 3.3. Metoda perswazyjna

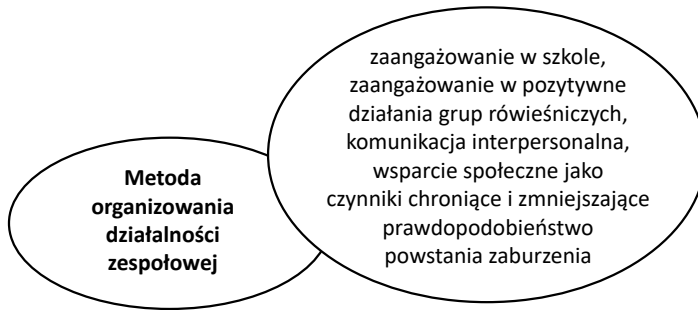
Rycina 3.4. Metoda nagradzania

Rycina 3.5. Metoda karania

Rycina 3.6. Metoda organizowania działalności zespołowej

Rycina 3.7. Metoda organizowania działalności samorządowej

Rycina 3.8. Metoda współudziału uczniów w organizowaniu lekcji

Podsumowanie

Jak wykazano powyżej, gry planszowe mogą i powinny mieć zastosowanie w pracy wychowawczej, albowiem umożliwiają wychowawczą kreatywność i doskonale komponują się w każdej metodzie wychowawczej. Gry mogą stać się elementem spajającym poszczególne metody wychowania (rycina 4.1).

I choć zaprezentowane w artykule gry to tylko narzędzie, które z rzemieślnika nie uczyni artysty²⁵, to jednak poszerzają one możliwości oddziaływania wychowawczego, którymi wychowawca może się posłużyć.

²⁵ A. Surdyk, *Edukacyjna funkcja...*, dz. cyt., s. 40.

Rycina 4.1 Gry w kontekście metod

Bibliografia

- Bernatowicz A., Rataj Z., *Wsparcie procesu dydaktycznego grami planszowymi na przykładzie gry „Społeczność w działaniu”*, w: „Studia Oeconomica Posnaniensia” 2015 nr 3 (5).
- Dąbrowska T.E., Wojciechowska-Charlak B., *Między praktyką a teorią wychowania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1997.
- Deulofeu J., *Dylematy więźniów i zwycięskie strategie. Teoria gier*, Wydawnictwo RBA Coleccionables, Barcelona – Warszawa 2012.
- Kajrunajtys D., Szarucki M., *Gra edukacyjna jako narzędzie kształtowania kompetencji społecznych na przykładzie WSEI*, w: „Zeszyty Naukowe” 2013 nr 9.
- Konarzewski K., *O wychowaniu w szkole* [w:] K. Kruszewski (red.), *Sztuka nauczania. Czynności nauczyciela*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1992.
- Litmanowicz W., Giżycki J., *Szachy od A do Z. T. 2. N – Z*, Wydawnictwo Sport i Turystyka, Warszawa 1987.
- Łobocki M., *Teoria wychowania w zarysie*, Oficyna Wydawnicza IMPULS, Kraków 2006.
- Surdyk A., *Edukacyjna funkcja gier w dobie „cywilizacji zabawy”*, w: „Homo Communicativus” 2008 nr 3 (5).
- Wajda N., *Gry kooperacyjne na zajęciach języka obcego dla przedszkolaków*, w: „Homo Ludens” 2014 nr 1 (6).
- Więczkowska M., *Co wciąga twoje dziecko?*, Wydawnictwo M, Kraków 2012.

Źródła internetowe

<http://m.rebel.pl/product.php/2,1379/27164/Pandemia-Pandemic.html>

<http://sklep.trefl.com/pl/gry/jishaku.html>

<http://www.billiard-hockey.com/>

<http://www.pzszach.org.pl/index.php?idm=4&idm2=125&idm3=187>

<http://www.stolnihokej.eu/>

<https://m.rebel.pl/product.php/2,4/13104/Abalone-Classic-edycja-polska.html>

Board games as a(n) (un)usual pedagogical method

Pedagogical activities should be characterised by, among other things, a subjective approach towards a child, as well as a bit of a parent / tutor's creativity, and pedagogical methods should be deliberate and intentional. Given the above, the aim of this article is to present the usefulness of board games in child-rearing process. Presentation of the usefulness of board games is based on the classification of pedagogical methods according to Mieczysław Łobocki.